

HOVRÄTTEN FÖR
NEDRE NORRLAND
Rotel 8
Handläggare 4

DOM
2023-05-09
Sundsvall

Mål nr
B 1765-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Gävle tingsrätts dom den 25 oktober 2022 i mål nr B 440-22, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Chefsåklagare Gunnar Brodin
Åklagarkammaren i Örebro

Motpart (Målsägande)

Sekretess NN4, se Partsbilaga sekretess
Sekretess på adress

Företrädd av åklagaren

Klagande och motpart (Tilltalad)

JOHN Karl Emil Österberg, 19930529-0752
Intagen i kriminalvårdsanstalt
Helögatan 23
802 55 Gävle

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Hanna Lindblom
Advokatfirman Althin HB
Skeppsbron 28, 3 tr
111 30 Stockholm

SAKEN

Våldtäkt m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten som i likhet med tingsrätten tillämpar 34 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken, ändrar tingsrättens dom på så sätt att fängelsestraffets längd bestäms till 4 månader.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Hovrätten fastställer tingsrättens sekretessförordnande och förordnar att sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig för de uppgifter som har lagts fram vid hovrättens huvudförhandling inom stängda dörrar och som kan röja målsägandens identitet. Samma sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig på identitetsuppgifterna i partsbilagan till denna dom.

Dok.Id 210401

Postadress
Box 170
851 03 Sundsvall

Besöksadress
Södra Tjärngatan 2

Telefon
060-18 68 00
E-post: hovratten.nedrenorrland@dom.se
www.hovrattenfordrenorrland.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Hanna Lindblom får ersättning av staten med 66 659 kr, varav 29 520 kr avser arbete, 18 390 kr tidspillan, 5 417 kr utlägg och 13 332 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska staten stå för.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

John Österberg har yrkat att han frikänns från åtalet för våldtäkt och att han befrias från att betala skadestånd till målsäganden. Han har under alla förhållanden yrkat strafflindring.

Åklagaren har yrkat att hovrätten dömer ut ett längre fängelsestraff än vad tingsrätten gjort.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

I hovrätten har åberopats samma bevisning som vid tingsrätten. De videoinspelade förhören från tingsrätten har spelats upp.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Hovrätten anser på de av tingsrätten anförda skälen det ställt utom rimligt tvivel att John Österberg gjort sig skyldig till våldtäkt i enlighet med åtalet. Tingsrättens dom ska därför fastställas i skuldfrågan.

Eftersom John Österberg gjort sig skyldig till våldtäkt är han skadeståndsskyldig mot målsäganden. Hovrätten anser inte att det finns skäl att bestämma det skadestånd som John Österberg ska betala till målsäganden till lägre belopp än vad tingsrätten beslutat. Tingsrättens dom ska därför fastställas i skadeståndsdelen.

Av utredningen i målet framgår att John Österberg den 17 februari 2022 av Hovrätten för Nedre Norrland i mål B 1875-21 dömdes för tre fall av våldtäkt under tiden den 21 januari – den 5 september 2021. Även i tingsrätten dömdes han för samma brott, genom dom den 19 november 2021. Hovrätten bedömde att straffmättningsvärdet av denna brottslighet motsvarade fängelse tre år och sex månader.

Den våldtäkt John Österberg nu döms för ägde rum den 3 mars 2021 och utgör enligt 34 kap. 1 § första stycket brottsbalken nyupptäckt brottslighet i förhållande till tingsrättens dom den 19 november 2021. Hovrätten ska nu, enligt samma lagrum, bestämma ny påföljd för den våldtäkt som John Österberg gjort sig skyldig till i detta mål. Enligt 34 kap. 2 § ska hovrätten när den bestämmer påföljd för nyupptäckt brott iaktta att påföljden inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Rätten får också döma ut ett lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

Hovrätten har i sin dom den 17 februari 2022 funnit att de tre fall av våldtäkt som hovrätten prövade hade ett samlat straffvärde som motsvarande fängelse fyra år. Eftersom det kunde antas att Johan Österberg till följd av att han dömdes skulle bli avskedad och få sin sjuksköterskelegitimation indragen bestämde hovrätten fängelsestraffets längd till tre år och sex månader.

Hovrätten ska när den bestämmer påföljden för den nu aktuella våldtäktsgärningen, agera som om hovrätten skulle ha bestämt straff för de tre fall av våldtäkter som John Österberg dömdes för i hovrättens dom den 17 februari 2022 och den våldtäkt som är aktuell i detta mål vid samma tillfälle.

När en person döms för flera brott vid samma tillfälle ska domstolen ge en viss reduktion av straffet jämfört med vad en ren addition av de enskilda brottens straffvärden skulle leda till. Storleken av denna reduktion är inte reglerad i lag. I den juridiska litteraturen (se Borgeke och Forsgren, Att bestämma påföljd för brott, fjärde upplagan, Norstedts 2021, s. 211) anges att om den tilltalade döms för flera brott där straffvärdet av varje brott överstiger fängelse ett år och sex månader så ska fängelsestraffets längd bestämmas på följande sätt. Straffvärdet för det grävsta brottet (brott nr 1) reduceras inte alls, utan läggs helt till fängelsestraffets längd. För det näst grävsta brottet (brott nr 2) ska fängelsestraffets längd ökas med 1/3 av straffvärdet för detta brott, för det därefter mest straffvärda brottet (brott nr 3) ska fängelsestraffets längd ökas med 1/6 av straffvärdet av detta brott och för det därefter följande brottet (brott nr 4) ska fängelsestraffets längd ökas med 1/9 av straffvärdet av detta brott.

Hovrätten anser att straffvärdet av den gärning som John Österberg gjort sig skyldig till i detta mål motsvarar fängelse två år och åtta månader. Med hänsyn härtill, till att hovrätten i domen den 17 februari 2022 bedömt straffmättningsvärdet för de tre våldtäktsgärningar som omfattades av den domen till fängelse tre år och sex månader och till den reduktion av fängelsestraffets längd som beskrivits ovan, kommer hovrätten fram till att fängelsestraffets längd för den nu aktuella gärningen ska bestämmas till fyra månader.

Hanna Lindblom har yrkat ersättning för 21 timmars arbete. Av arbetsredogörelsen framgår att hon yrkat ersättning för en timmes arbete avseende genomgång av tingsrättens dom samt telefonsamtal till klient. Detta arbetsmoment är inte ersättningsgillt som arbete i hovrätten utan är hänförligt till avslutande åtgärder vid tingsrätten, se här avgöranden från Högsta domstolen i dels beslut den 15 maj 2008 i Ö 810-07 och dels NJA 1993 s. 214. Hanna Lindblom ska därför få ersättning av staten för arbete motsvarande 20 timmar eller 29 520 kr. Hovrätten har ingen erinran mot yrkad ersättning för tidsspillan och utlägg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast **onsdagen den 7 juni 2023**.

Mats Fällström

Rikard Ebbing

Dennis Jernberg

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Mats Fällström och Rikard Ebbing, referent, tf. hovrättsassessorn Dennis Jernberg samt nämndemännen Iris Andersson och Peter Nordebo. Rätten är enig.

GÄVLE TINGSRÄTT

D4

Dom

Meddelad i Gävle

2022-10-25

Målnummer

B 440-22

1. Parter och domslut

1.1 John Österberg

Parter

Tilltalad

JOHN Karl Emil Österberg, 19930529-0752
Helgöгатan 23, 802 55 Gävle

Offentlig försvarare

Advokat Hanna Lindblom
Advokatfirman Althin HB
Skeppsbron 28, 3 tr, 111 30 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Gunnar Brodin
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Örebro
Box 1634, 701 16 Örebro

Målsägande (part)

Sekretess NN4
Sekretess

Målsägandebiträde

Jur.kand. Catrin Listad
R1 Advokater AB, Kyrkogatan 24 b, 803 11 Gävle

Målsägandebiträde genom substitution

Advokat Erika Palmeby
R1 Advokater AB
Kyrkogatan 24 B, 803 11 Gävle

Domslut

Brott som John Österberg döms för

Våldtäkt, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 3 p brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022, 2021-03-03, Gävle

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 1194
801 36 Gävle

Besöksadress

Lantmäterigatan 4
Gävle

Expeditionstid

måndag - fredag
09:00-16:00

Telefon

026-17 67 00

E-post

gavle.tingsratt@dom.se

Webb

www.gavletingsratt.domstol.se

Påföljd

Fängelse 9 månader

Rapporterade lagrum**Lagrum som har tillämpats och rapporterats till andra myndigheter**

Ny påföljd har bestämts för den nyupptäckta brottsligheten. Hänsyn har tagits till tidigare påföljd (34 kap 1 § 1 st och 34 kap 2 § brottsbalken).

Rätten har dömt till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet eftersom rätten har beaktat att den tidigare påföljden och den nya påföljden tillsammans inte överstiger vad som skulle dömts ut för den samlade brottsligheten. (34 kap 2 § andra meningen brottsbalken)

Skadestånd

John Österberg ska betala skadestånd till Sekretess NN4 med 135 000 kr.

Beloppet avser Av beloppet avser 120 000 kr kränkning och 15 000 kr sveda och värk.

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på Målsägandens (Sekretess NN4) identitet (35:12 OSL), Sekretessen avser uppgifter som lämnats gällande målsägandens identitet i förundersökning, inom stängda dörrar vid huvudförhandlingen samt i bilaga till domen.

Brottsofferfond

John Österberg ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Staten ska stå för kostnaderna.

Hanna Lindblom får ersättning av staten med 163 831 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 77 508 kr arbete
- 37 290 kr tidsspillan
- 16 267 kr utlägg
- 32 766 kr mervärdesskatt

Catrin Listad får ersättning av staten med 50 900 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 37 853 kr arbete
- 2 640 kr tidsspillan
- 227 kr utlägg
- 10 180 kr mervärdesskatt

2. Yrkanden

2.1 Stämningsansökan, aktnbilaga 6, 2022-06-15, åtalspunkt 1

Våldtäkt, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 3 p brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022, 2021-03-03, Gävle

Målsägande: Sekretess NN4

Gärningsbeskrivning

1.1 VÅLDTÄKT (5000-K47836-22)

John Österberg har genomfört en sexuell handling med NN 4 som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag. NN 4 har inte deltagit frivilligt utan har förmåtts delta genom att Österberg påstått att handlingen varit medicinskt motiverad. Österberg har därigenom allvarligt missbrukat hennes beroendeställning till honom som patient. Den sexuella handlingen har bestått i att Österberg stoppat in ett eller flera fingrar i NN 4s slida. Det hände den 3 mars 2021 på Gävle sjukhus, Lasarettsvägen 5, Gävle kommun.

John Österberg begick gärningen med uppsåt.

2.2 Skadestånd

Sekretess NN4 har begärt att John Österberg ska betala skadestånd med 165 000 kr.

3. Skäl

Huvudförhandlingen har ägt rum inom stängda dörrar med hänsyn till att det rör sig om sexualmål och behovet av att hemlighålla målsäganden Sekretess NN4:s (*fortsättningsvis målsägandens*) identitet.

Åklagarens och målsägandens yrkanden framgår av bilagor till denna dom.

Skuld

Åklagaren och målsäganden Sekretess NN4 har åberopat den **bevisning** som framgår av stämningsansökan (*se bilaga*)

I målet hörda personer har uppgett väsentligen följande.

Målsäganden

Hon mådde väldigt dåligt i mars 2021. Hennes mamma hade gått bort i januari samma år. Hon deltog i ett möte vid psykiatrin samma dag som hon senare blev inlagd på Gävle sjukhus. Hon fick vid mötet välja mellan att åka frivilligt till psykiatrijouren eller att bli inlagd med läkarintyg. Därvid gjorde hon valet att åka in frivilligt. Först övervägde psykiatrijouren att låta henne åka hem med mediciner, men till sist blev hon ändå inlagd. Det hände ett par dagar före den 3 mars 2021. Vistelsen på sjukhuset utgjorde dock mest en förvaring, varvid hon befann sig där i suicidpreventivt syfte. Hon fick inte särskilt mycket hjälp och det var begränsat med personal. Förutom i samband med måltiderna låg hon mest i sin säng. I början togs blodprover och hon deltog i läkarsamtal. Innerst inne ville hon åka hem, men samtidigt kände hon lättnad över att vara på avdelningen eftersom hon annars befarade att hon kunde göra sig illa. Hon ville vid denna tid inte leva. Då hon lades in hade hon förskrivna mediciner, men tog inte dessa då hon dels inte ansåg att medicinerna hjälpte som dels inte hade nog med pengar för att kunna hämta ut dessa. På avdelningen intog hon antidepressiv eller stämningsstabiliserande medicin, sannolikt Citalopram. Dessutom fick hon Imovane för att kunna sova på nätterna. Hon var trött, men i övrigt ärlig om hur hon kände sig inför vårdpersonalen.

Hon känner igen Österberg från att ha varit inlagd vid psykiatrin på Gävle sjukhus i mars 2021, men även vid två tillfällen dessförinnan i september 2020 och januari 2021. Hon har inte träffat Österberg privat. Såvitt hon minns hade hon före det åtalade tillfället i mars 2021 inte något samtal med Österberg utöver att ha hälsat på denne i sjukhuskorridoren.

På kvällen den 3 mars 2021 hade hon legat i sängen flera timmar och mådde väldigt dåligt till följd av ångest. Eftersom hon delade rum med en annan patient ville hon inte använda ringklockan för att kalla på personalen. Istället gick till personalrummet och frågade där efter ångestdämpande medicin. Detta var en stund efter kvällsfikat, troligen kl 20.30.

Kvällspersonalen, som slutar kl 22.00, fanns fortfarande kvar och fyra-fem personer var i personalrummet.

Österberg reste sig och följde med henne till läkemedelsrummet. Han frågade förmodligen om hon ville ha Lergigan eller Theralen då det är någon av dessa båda mediciner man brukar kunna få vid behov. Sedan gick Österberg in i rummet och hämtade medicinen som han gav henne. Österberg påstod att hon såg svullen ut på ena sidan av halsen. Därvid frågade han om hon fått någon ny medicin sedan hon kommit till avdelningen. Hon bekräftade att så var fallet, då hon tagit Citalopram några dagar. Österberg hävdade att vissa mediciner kunde ge biverkningar bestående i svullna lymfkörtlar. Troligen kände han på hennes hals.

Österberg ville undersöka henne mer noggrant, varför de gick till ett behandlingsrum. Det är det rum som finns fotograferat i förundersökningsprotokollet. Österberg förklarade inte i förväg vad de skulle göra i rummet. När de befann sig därinne var dörren stängd och låst. Hon är ganska säker på att Österberg gick fram till dörren och låste den.

Hon satte sig på en brits. Där kände Österberg henne lite mer på halsen. Förmodligen var det efter det som han tog på sig handskar. Det kan även ha varit så som hon sagt i polisförhör, att Österberg tog på sig handskar innan han undersökte halsen. Sedan fick hon ta av sig tröjan, varvid han kände henne i armhålorna. BH:n behöll hon däremot på. Sedan ville Österberg känna henne i ljumskarna där han menade att man också kunde bli svullen. Hon satt kvar på britsen, men drog av sig mjukisbyxorna, varefter han kände i hennes ljumskar.

Österberg sade sedan att man kunde bli svullen och öm i körtlar mellan benen och ville undersöka det. Då hon tyckte detta kändes obekvämt förklarade hon att hon inte ville det. Hon sade nej flera gånger och att hon kunde tala om för personalen ifall hon märkte att det var

något. Österberg försökte övertala henne. Han menade att det inte var något konstigt eftersom han var sjuksköterska och gjort en sådan undersökning många gånger tidigare. Österberg nästan tjtade och efter ett par minuter sade hon ja. Hon kände då förtroende för Österberg som sjuksköterska.

Hon tog själv av sig trosorna och lade sig på sidan på britsen med ryggen vänd mot Österberg och sitt ansikte mot väggen. Medan hon själv fick hålla upp sitt vänstra ben kände Österberg först omkring med ett eller två fingrar runt slidöppningen. Han frågade troligen om det gjorde ont, men sade i övrigt ingenting. Sedan stoppade Österberg in ett eller flera fingrar i hennes slida samt kände, tryckte och klämde ganska länge. Hon upplevde honom lite hårdhänt. Även om det kanske inte gjorde ont så kändes det ändå. Hon är säker på att Österberg var inuti henne. Hela förloppet från det att Österberg rört vid slidöppningen tills han var ute ur slidan igen kan ha varat ett par minuter. Hon kände inte att hon under denna tid kunde säga något. Hon hade panikkänslor och kände sig liten. Därvid hade hon enbart BH:n på sig. Alltjämt trodde hon då att undersökningen var medicinskt motiverad. När Österberg var klar och tog av sig handskarna satte hon sig på britsen och klädde ganska snabbt på sig. Österberg sade nog att hon skulle kontakta personalen om hon märkte att hon märkte att det var något konstigt, men i övrigt bara hej då. Österberg informerade henne inte om resultatet av hans undersökning var bra eller inte. Han gick därefter antagligen till personalrummet medan hon själv återvände till sitt rum.

Hon skickade sedan hon kommit till sitt rum ganska omgående det återopade snapchat-meddelandet till Elsa Peltonen eftersom hon kände ett behov av att berätta för någon om det hon nyss upplevt som pinsamt. Hon sms:ade även Linda Gillberg samma kväll. Efter undersökningen hade hon mer ångest än innan samt kände sig obekvämt. Hon tyckte det var pinsamt att ha blivit övertalad att delta i undersökningen. Vid denna tid förstod hon inte att en våldtäkt kunde vara något som det hon varit med om. Inte heller tänkte hon på att göra en polisanmälan då Österberg, som gjort undersökningen, var sjuksköterska. Hon övervägde inte att säga något till den övriga personalen eftersom hon då inte förstod att Österberg gjort något fel.

Det kan vara riktigt, som är noterat i journal, att hon inför vårdpersonal berättat om ett övergrepp som ägde rum för några år sedan även om hon inte minns det idag. Även senare försökte hon övertyga sig om att det Österberg gjort var en nödvändig undersökning. Ännu då hon lämnade avdelningen hade hon förtroende för Österberg som sjuksköterska. Vårdvistelsen

pågick fem-sex dagar. Hon kan ha blivit hämtad av Linda Gillberg från sjukhuset. Vad hon i så fall berättade för Linda Gillberg minns hon inte.

Inför ett arbetspass på det äldreboende där hon arbetar talade hon med sin kollega Agneta Bratt. Hon talade om för Bratt att hon i framtiden ville arbeta inom psykiatri. Bratt uppgav att Bratt hade hört dåliga saker om psykiatri i Gävle och att hon därför inte borde arbeta där. Hon talade om för Bratt att hon själv varit inlagd där. Bratt berättade då att Bratt hört talas om någon som blivit våldtagen och lurad att det varit av medicinska skäl. En man i personalen skulle ha gjort detta. Det gick om en kall kår genom henne och hon kände därvid att det som Österberg gjort mot henne nog inte stämde. Hon hade vid denna tid, genom att logga in på 1177, konstaterat att Österbergs undersökning inte var journalförd. Det fanns ingen anteckning alls gällande henne gjord av Österberg. Därutöver hade hon tagit reda på att en man inte ensam får genomföra en undersökning av hennes kön. Istället skulle en kvinna ha gjort detta eller ha varit närvarande. Det stod klart för henne att undersökningen inte varit medicinskt motiverad och det gjorde henne chockad. För att kontrollera att hon hade rätt namn på Österberg skrev hon till en annan patient som hon var inlagd samtidigt med i september 2020 och fick namnet bekräftat. Senare samma morgon som samtalet med Bratt anmälde hon det inträffade till polisen. Hon är vän på Facebook med två patienter vilka hon varit inlagd samtidigt med i september 2020, men har annars inte kontakt med någon av dem.

Hon måste ha råkat spara snapchat-meddelandet till Elsa Peltonen utan att tänka på det. I efterhand upptäckte hon att bilden från det åtalade tillfället fanns kvar. Hon skrev texten i bildmeddelandet samtidigt med att hon ursprungligen skickade bilden. Hon vill minnas att Elsa Peltonen svarade på meddelandet och frågade varför undersökningen genomförts liksom att hon då beskrev påståendet om svullna lymfkörtlar. Hon minns inte om hon senare skickat snapchat-bilden på nytt till Elsa Peltonen. Inte heller kan hon erinra sig om hon skickat bilden till någon annan. Det är i varje fall bara med Elsa Peltonen hon haft en dialog om bilden.

Vid vårdvistelsen i mars 2021 hade hon inte kontakt med några andra patienter på avdelningen. Under våren-sommaren 2021 mådde hon fortsatt dåligt och var en period sjukskriven. Huvudsakligen berodde det på mammans bortgång. Hon har fortgående kontakt med psykiatri även om hon tappat förtroendet för avdelning 27. Hon har genom bekanta hört att vissa anställda där stöttar Österberg och tror att det denne påstås ha gjort är påhittat av tjejer som önskar få uppmärksamhet. Då hon återigen var inlagd vid avdelningen våren 2022 hörde hon själv inget tal om Österberg.

Hon fick kring april 2021 diagnosen EIPS, tidigare benämnt Borderline. Diagnosen innebär att hennes mående svänger. Hon kan bli deprimerad utan anledning. Orsaken är trauman man varit med om. Hennes svackor brukar hålla i sig under tre-fyra veckor. Även under denna tid brukat hon kunna arbeta. Det syns nästan inte heller utåt på henne att hon mår dåligt eftersom hon är bra på att dölja det. Diagnosen har ingenting att göra med att inte kunna hålla sig till sanningen. Inte heller har hon några vanföreställningar.

Hon arbetade inte i januari, men lite i februari och mars 2021. Hennes ekonomi var då ansträngd. Hon är timvikarie på ett äldreboende som vårdbiträde utan medicinsk utbildning. Hon tog inte del av något i media gällande den tidigare rättegången mot Österberg hösten 2021. Hon prenumererade inte på någon tidning. Inte heller läste hon något om rättegången på Flashback. Hon har inte haft kontakt med någon av de målsägande som förekom i den trättegången. Hon har inte läst domen. För några veckor sedan skaffade hon Expressen för att läsa en artikel om våldtäkter på sjukhuset. Hon har efter att hennes egen anmälan gjordes också läst rubriker i lokaltidningen angående detta ämne.

John Österberg

Han har arbetat som sjuksköterska vid psykiatri i 3,5 år. Han har ett passionerat intresse för att hjälpa patienter med psykisk ohälsa. Hans chef tilldelade honom även uppdraget att vara handledare för studenter. Han har idag inga direkta minnen från mars 2021 och inte heller specifikt från den 3 mars nämnda år. Vid olika tillfällen har han varit sjukskriven och det var polisen som tog reda på att han var sjukskriven just kring denna period. Då hans mamma var inlagd på sjukhus med covid mådde han dåligt och gick ner i arbetstid. Han minns numera inte om det var i mars 2021. I något skede var han sjukskriven en viss procent. Det kan ha varit den 3 mars 2021. Han kan inte säga mellan vilka tider han arbetade den 3 mars 2021. Han förnekar alltså de våldtäkter vilka han tidigare dömts för.

Han vet inte vem målsäganden är. Han känner inte igen henne vare sig till namn eller utseende. Det är högt patienttryck på psykiatri och han har säkert träffat femhundra patienter där under 2021. Själv har han bra minne av personer med vilka han haft mer omfattande patientkontakter. Journalerna talar inte för att han skulle ha träffat målsäganden den aktuella dagen. På kvällarna delas patienterna upp bland personalen. Vissa pass har det funnits mer än 20 patienter där och det har då varit viktigt att fördela ansvaret. Normalt har man annars 17-18 platser. Som mest

har avdelningen tagit emot uppåt 30 patienter. Vissa kvällar har han inte ens träffat en del av de patienter som befunnit sig där.

Journalanteckningar och signering vid utdelande av medicin är oerhört viktigt. Det sistnämnda är av betydelse för att inte patienter ska få för mycket medicin. Kvällstid arbetade två-tre sjuksköterskor samt kanske fyra undersköterskor på avdelningen. Om en patient önskar medicin, som målsäganden påstår att hon ska ha fått, är det den läkemedelsansvarige sjuksköterskan som ska hjälpa till. Det går inte av journalen att utläsa vem av sjuksköterskorna som haft denna roll aktuell kväll. Det är något som sjuksköterskorna gör upp muntligt sinsemellan. Den sjuksköterska som inte blir läkemedelsansvarig är normalt istället rapportansvarig.

Behandlingsrummet ligger precis intill expeditionen där det är hög trafik bland personalen liksom även nära läkemedelsrummet. All vårdpersonal på avdelningen har tillika med städpersonal nyckel till detta behandlingsrum. Personal går in i behandlingsrummet vid behov av att utföra medicinska åtgärder avseende patienterna eller för att hämta material. Det är förvisso hög trafik till behandlingsrummet, men personal går bara dit av en anledning. Dörren till behandlingsrummet går automatiskt i lås efter att man gått in. Man kan inte manuellt låsa dörren från insidan. Det finns en upptaget-skylt utanför dörren, vilken skylt man ska dra ut innan man går in i rummet med någon patient. Ändå kan det inträffa att personal trots skylten, går in. För att gå ut behöver man vrida på ett vred. Personal signerar sådana vårdåtgärder som sker på behandlingsrummet, men inte besöket på rummet i sig. Att inte signera utgör tjänstefel, vilket alla inom vården vet om. Självt har han alltid varit extremt noggrann med att signera de mediciner vilka han delat ut. Finns det ingen signering av behovsläkemedel har målsäganden inte heller fått någon sådan medicin.

Han känner inte till någon medicin som skulle kunna ge svullna lymfkörtlar och har inte genomfört någon undersökning av det slag som målsäganden beskrivit. Sjuksköterskor utför inte några fysiska undersökningar. Det vet patienter vid psykiatri om. Gynekologiska undersökningar sker inte vid psykiatri. Varför målsäganden hittar på vet han inte.

Att han skrivit en rondanteckning om målsäganden den 4 mars 2021 beror inte på att han träffat målsäganden. Patienten är inte involverad i rondan. Han har skrivit anteckningen på morgonen enbart efter att ha efterfrågat ansvarig läkares önskemål om vad som skulle ske med målsäganden som patient. Många gånger har han skrivit rondanteckningar endast efter samtal

med läkare. Den sjuksköterska som sedan tagit över ansvaret kan däremot ha läst hans anteckning och eventuellt ha talat med målsäganden om den samt fört målsäganden till ett läkarsamtal under eftermiddagen.

Esa Peltonen

Hon är barndomsvän med målsäganden. De har tidigare även varit grannar. Numera har de daglig kontakt, exempelvis genom att skicka bilder till varandra, men däremot ses de inte lika ofta som då de var yngre. Hon känner till att målsäganden haft problem med sitt psykiska mående som varit upp och ner. Vid tillfällen då målsäganden varit nere har målsäganden inte hört av sig lika ofta.

De hade kontakt i början av mars 2021 när målsäganden var inlagd vid psykiatri. Då skickade man bilder till varandra genom snapchat. Ibland rörde det sig bara om bilder och ibland även skrivna texter inuti bilderna. Målsäganden återgav hur det gick och hon frågade hon litegrann. Konversationerna gällde bland annat när målsäganden kunde få åka hem.

Målsäganden skickade en bild på sitt ansikte och skrev om en undersökning i ett och samma snapchat-meddelande. En manlig anställd vid psykiatri skulle ha genomfört undersökningen som de ansåg märklig. Sedan tänkte hon dock att det var en sköterska vid psykiatri och att det kanske rört sig om en undersökning man varit tvungen göra. Målsäganden tyckte att undersökningen känts jobbig eftersom målsäganden inte duschat och sköterskan undersökt underlivet. Det är den snapchat-bild vilken åberopats i målet som hon fick. Hon vet inte hur långt före bilden skickades som själva undersökningen skett. Spontant kommer hon inte ihåg att hon skulle ha fått bilden skickat till sig på nytt från målsäganden i januari 2022. Påmind om att hon ska ha sagt detta i polisförhör har hon erinrat sig detta. Hon vet inte varför hon fick bilden igen.

Hon talade med målsäganden om det inträffade sedan något stått i tidningen som tydde på att det kanske inte varit fråga om en riktig undersökning. Hon vet att målsägandens kollega på jobbet skulle ha berättat om att något sådant varit återgivet i tidningen. Vilken tidning det skulle ha rört sig om vet hon inte. Målsäganden kände sig förvirrad och visste inte om det var värt att polisanmäla händelsen som inträffat för så länge sedan. Hon ansåg dock själv att så borde ske. Det har varit jobbigt för målsäganden i tiden kring det att polisanmälan gjordes och därefter.

Linda Gillberg

Hon är uppväxt nära målsägandens mamma och umgicks med mamman tills hon avled. Därigenom har hon haft kontakt med målsäganden sedan målsäganden var mycket liten. Hon hade ganska mycket kontakt med målsäganden i tiden före och efter att mamman gick bort i januari 2021. Efteråt både träffades de och hade kontakt per telefon.

Målsäganden har periodvis mått psykiskt dåligt. Hon har följt med målsäganden både till öppenvårdspsykiatri i Sandviken och psykiouren i Gävle. Själv är hon utbildad sjuksköterska, men arbetar inte inom psykiatri. Målsäganden har haft en god verklighetsförankring även då målsäganden mått psykiskt dåligt.

I början av mars 2021 kände hon till att målsäganden befann sig på avdelning 27 vid psykiatri. Målsäganden var där för att målsäganden mådde dåligt och behövde hjälp. Det dåliga måendet berodde sannolikt på många olika faktorer. De hade under denna period kontakt genom Messenger. Däribland skickade målsäganden ett meddelande om att någon i personalen skulle ha misstänkt att målsäganden fått biverkningar av en medicin, bestående i svullna lymfkörtlar. Själv upplevde hon detta konstigt eftersom hon aldrig hört talas om sådana biverkningar av sådana mediciner. Målsäganden skrev att målsäganden blivit undersökt genom att bli känd på vid hals, bröst och mellan benen. Det som skett hade målsäganden upplevt som obehagligt. Hon uppfattade att undersökningen skulle ha ägt rum alldeles innan hon fick meddelanden om den. Även om hon själv antog att undersökningen skett på målsägandens rum så vet hon inte om det var fallet. Undersökningen hade i varje fall skett inne på något rum.

Någon dag efter att meddelandena skickats hade hon muntlig kontakt med målsäganden på telefon. Därvid sade målsäganden att undersökningen varit pinsam eftersom han som genomfört den varit en "så'n där body-buildertyp". Hon ville inte pressa målsäganden på mer information eftersom hon var rädd att det skulle bli för mycket för henne.

Troligen följde hon inte med målsäganden då målsäganden lades in vid psykiatri i mars 2021, men däremot hade hon gjort det gången före. Även om hon i polisförhör uppgett att hon hämtade målsäganden från sjukhuset efter vistelsen i mars 2021, så har hon kommit på att så inte var fallet. Det var meningen att hon skulle ha hämtat målsäganden, men hon fick förhinder på grund av arbete. Hon har annars hämtat målsäganden flera gånger.

Hon har skickat in sin konversation med målsäganden angående aktuell händelse till polisen. Meddelandenas innehåll såg ut så likadant då som framgår av den återopade bevisningen i förundersökningsprotokollet. Även om hon inte, när hon mottog meddelandena, visste hur undersökningen exakt gått till funderade hon ändå kring att en man inte ska genomföra en undersökning av en kvinnas underliv utan någon annan person närvarande i rummet. Hon tog inte då upp frågan om att göra en polisanmälan med målsäganden då utan detta förde hon på tal först senare, kanske i slutet av sommaren 2021. Hon har inte kopplat samman vad som stått i tidningarna om andra händelser på sjukhuset med vad målsäganden kunde ha varit med om.

Hon har upplevt målsäganden orolig över rättsprocessen. Efter händelsen har målsäganden varit mer tillbakadragen. Psykiatrin i allmänhet i Gävle fungerar inte bra och man har där inte stöttat målsäganden tillräckligt.

Agneta Bratt

Hon är pensionär, men arbetar extra på ett äldreboende. Där arbetar också målsäganden. De har sedan något år tillbaka haft kontakt genom jobbet. De arbetar dock inte ofta ihop. En morgon i januari 2022 talade hon på arbetet med målsäganden om vad målsäganden ville göra i framtiden. Hon framförde att hon tyckte målsäganden skulle utbilda sig inom vården. Målsäganden sade då att hon skulle vilja arbeta vid psykiatrin. Därvid sade hon till målsäganden att det inte var bra att arbeta vid psykiatrin i Gävle eftersom hon nyligen läst om detta i en lokaltidning. Målsäganden berättade att målsäganden själv hade legat inlagd där.

Hon berättade då för målsäganden att hennes dotters kompis hade varit inlagd vid psykiatrin i Gävle och därvid blivit utsatt för våldtäkt av en manlig sjuksköterska. Kompisen hade fått ta sprutor istället för tabletter, varvid sjuksköterskan påstått att man till följd av det kunde bli svullen i lymfkörtlarna. Sjuksköterskan skulle ha känt kompisen på halsen, under armarna och i underlivet. Målsäganden uppgav att det var så han gjort på henne, men att hon trott att det skulle gå till så. Målsäganden blev förskräckt. Det var en stark reaktion. Sedan talade de inte mycket mer om den saken utan började arbeta.

De har inte jobbar ihop mer än några enstaka pass sedan det ovan beskrivna samtalet. Dessförinnan hade det inte varit något tal på arbetsplatsen om att någon manlig sjuksköterska blivit dömd. Vid ett senare gemensamt arbetspass uppgav målsäganden att hon skulle bli kallad

till domstol. Hon förhördes också av polis. Hennes dotter känner inte målsäganden och hon tror inte att dotterns kompis gör det.

Kristina Kihlström

Hon har varit chef för Österberg på Gävle sjukhus vid två tillfällen. Första gången var för några år sedan då hon var chef på en psykosavdelning. Hon blev också tillfälligt chef för avdelning 27 från den 1 mars 2021, då Österberg var anställd. Där. Någon av sina första dagar som chef på avdelningen kom anklagelser mot Österberg om våldtäkt från en patient. Detta fick hon höra av en skötare. Österberg hade tidigare varit helt sjukskriven på grund av utmattningsymptom, men börjat arbeta igen med vissa procent. Angående den återopade listan avseende tjänstgörande personal på sid 40 i förundersökningsprotokollet kan det stämma att rött innebär att personen ifråga är helt eller delvis sjukskriven. Denna lista finns i en pärm med syfte att man enkelt ska kunna se om det finns tillräckligt med personal. Hon kan inte uttala sig gällande om uppgifterna i pärmen är fullständiga. Spontant kan hon inte från sin egen känneom uttala sig kring hur Österberg arbetade den 3 mars 2021.

Hon har dock hjälpt polisen med att ta fram uppgifter gällande Österberg in- och utloggning den 3 mars 2021. Det som anges angående detta på sid 45 i förundersökningsprotokollet kan man lita till. Att Österberg loggade in sig den 3 mars 2021 kl 15.11 och ut samma dag kl 22.15 måste därmed vara riktigt. Österberg har själv registrerat då han kom till arbetet och när han lämnade det, antingen med sitt kort eller en kod. Österberg anlände 1,5 timme senare än vid ett normalt C-turspass och avslutade passet inom normal tid efter att ha klätt om. Den totala tiden speglar sannolikt den procent vilken Österberg skulle arbeta.

Vid varje dagturspass äger en rond rum på avdelningen vid vilken en sjuksköterska, läkare, kanske en arbetsterapeut samt omvårdnadspersonal medverkar. Man diskuterar därvid respektive patient. Efter avslutad rond dokumenterar sjuksköterskan i en rondanteckning vilka åtgärder som planeras. Ronden innebär inte att man rent faktiskt går runt bland patienterna.

Behandlingsrummet på avdelning 27 ligger mellan rondrummet och expeditionen. Till detta behandlingsrum har alla som arbetar inom psykiatrien nycklar. Dörren är låst utifrån. Utanför dörren finns en upptaget-skylt. Hon är osäker på om dörren enkelt kan öppnas från insidan.

Vardagar dagtid rör sig en hel del personal på avdelningen. Däremot är det mindre aktivitet på kvällar och helger. Avdelningen har tjugo vårdplatser. Under pandemin hade man lägre beläggning, drygt tio patienter. Under helgerna är det hög omsättning på patienter. Däremot är det inte så mycket högre omsättning på personal vid denna avdelning än på övriga delar av sjukhuset.

Patienter kan tilldelas behovsmedicin som antingen är ordinerad av läkare eller ges efter en generell ordination för sjuksköterskor att själva dela ut milda läkemedel, exempelvis Lergigan eller Theralen. Hon har kontrollerat att det i journalen inte står att målsäganden fått någon behovsmedicin under kvällen den 3 mars 2021. Sjuksköterskor ska visserligen alltid signera om medicin lämnats ut, men en slarvig sjuksköterska kan missa denna dokumentation. Att det inte står att medicin delats ut betyder således inte att patienten inte fått denna medicin.

Anna-Stina Tiger

Hon är sjuksköterska och arbetade tidigare på avdelning 27 vid Gävle sjukhus. Där arbetade både hon och Österberg under perioden maj-september 2021. De umgicks däremot inte privat och har inte haft kontakt sedan de slutade jobba ihop. Då Österberg blev häktad, i det tidigare brottmålet, begärde personalen information. En chef sammankallade efter sommaren 2021 till ett mindre möte. Kuratorn yttrade därvid inför de övriga närvarande att Österberg till hundra procent var skyldig. Detta uttalande ansåg hon själv olämpligt och påverkan av vittnen. En målsägande i det tidigare brottmålet ville vidare stanna kvar på avdelning 27, trots att vederbörande uppgav sig där ha blivit utsatt för övergrepp av Österberg. Patienten tilläts stanna där och hon tyckte det var fel. På kvällsturerna var det fem-sju personer i personalen. Hon vet att det bland personalen nämndes att det stod om Österberg på Flashback, men hon kan inte säkert säga om någon kollega läst vad som stod där. Det gick mycket rykten om Österberg på avdelningen.

Stefan Engman

Han arbetade tidigare på avdelning 27 vid Gävle sjukhus. Där var han kollega med Österberg under minst ett år. De umgicks inte privat och har inte haft någon kontakt sedan Österberg slutade sin anställning. På avdelningen hade man normalt cirka tjugo personer ineliggande. Vid C-turen på kvällen är man sju personer i personalen. Vid denna tur delar personalen upp patienterna mellan sig. Två sjuksköterskor tjänstgör kvällstid. Av dessa får en sjuksköterska

ansvaret för mediciner till samtliga patienter och en sjuksköterska övrigt ansvar för patienterna.

Polisen har gjort gällande att han arbetade kvällen den 3 mars 2021, men själv kommer han inte ihåg om det stämmer. Var någon patient ledsen denna kväll skulle han i så fall knappast ha reagerat särskilt mycket över det eftersom patienter på avdelningen generellt mår dåligt. Hade något anmärkningsvärt inträffat skulle han ha noterat detta eller meddelat sin arbetsledare. Behandlingsrummet ligger mellan expeditionen och personalrummet. Vid olika fysiska behandlingar tar man patienter dit. Endast personalen har nyckel till nämnda rum.

Rättens bedömning

Österberg har förnekat brott samt gjort gällande att han saknar kännedom angående vem målsäganden är. Han har vidare sagt sig inte komma ihåg om han tjänstgjort som sjuksköterska på aktuell avdelning vid Gävle sjukhus under kvällen den 3 mars 2021. Att så ändå varit fallet menar rätten klarlagt genom åberopad skriftlig bevisning avseende Österbergs in- och utloggningar aktuell dag. Av vad Kristina Kihlström, Österbergs dåvarande chef, uppgett finner rätten dessa uppgifter tillförlitliga. Uppgifterna grundar sig på att Österberg använt kort eller kod i samband med att han inlett respektive avslutat sitt arbetspass. Vid den tidpunkt då målsäganden hävdar att åtalad händelse ska ha ägt rum, vid 20.30-tiden, menar rätten därmed det vara utrett att Österberg arbetat. Fråga är då hur målsägandens uppgifter ställda mot Österbergs förnekande ska värderas.

HD har i flera rättsfall uttalat sig om bevisvärdering i mål om sexualbrott. I rättsfallen uttalas att en trovärdig utsaga från målsäganden i förening med vad som i övrigt har framkommit i målet kan vara tillräckligt för en fällande dom. Bevisning om själva händelsen består i ett våldtäktsmål ofta främst av parternas berättelser. Det är svårt att bedöma en utsaga med ledning av det allmänna intryck som förhörspersonen ger eller av icke verbala faktorer i övrigt. I första hand finns därför anledning att lägga vikt vid faktorer avseende innehållet i berättelsen som sådan.

HD har angett ett antal kriterier som kan vara behjälpliga vid bedömningen av utsagor. Vid bedömningen finns således ofta anledning att lägga vikt främst vid sådana faktorer som avser innehållet i berättelsen, exempelvis i vad mån den är klar, lång, levande, logisk, rik på detaljer, påvisat sanningsenlig i viktiga enskildheter samt fri från felaktigheter, motsägelser, överdrifter, svårförklarliga moment, dåligt sammanhang eller tvekan i avgörande delar. Däremot ställer det sig många gånger svårt att bedöma utsagan med ledning av det allmänna intryck som målsäganden ger eller av icke-verbala faktorer i övrigt.

Vad gäller målsäganden i nu aktuellt mål så bedömer rätten henne som trovärdig. Det har inte framkommit någon anledning för målsäganden att vilja beljuga Österberg, som målsäganden ostridigt inte känner eller tidigare haft något otalt med. Det har inte framkommit att målsägandens psykiska status vare sig tidigare eller nu skulle medföra en bristfällig verklighetsförankring eller önskan att skapa uppmärksamhet kring sin person. Tvärtom har framgått att målsäganden hyst tvekan kring huruvida hon överhuvudtaget borde anmäla Österberg för brott. Några ekonomiska motiv har inte kunnat urskiljas. Inte heller menar rätten det finnas grund för antaganden om att målsäganden kan ha haft kontakter med tidigare målsägande i mål mot Österberg eller påverkats av uppgifter från andra patienter eller vårdpersonal.

Varför anmälan dröjt och sedermera skett vid en viss tidpunkt anser rätten det finnas rimliga förklaringar till. Målsäganden ska inledningsvis inte ha uppfattat Österbergs påstådda agerande som otillåtet och ha saknat kunskap om sådana tidigare brottsmisstankar som riktats mot Österberg. Vittnet Agneta Bratt har tydligt beskrivit hur målsäganden starkt reagerat då målsäganden långt senare, genom henne, fått kännedom om att vårdpersonal misstänkts för likartat sexualbrott. Kort därefter har målsäganden gjort sin polisanmälan.

Rätten finner att målsäganden lämnat en lång, levande, klar, detaljrik och sammanhängande berättelse. Utsagan innehåller inga motsägelser eller svårförklarliga inslag. Målsäganden har inte heller låtit sig ledas till vissa svar utan tvärtom bemött sådana möjligheter med egna svar kring hur hon menar att det istället förhållit sig. De uppgifter vilka målsäganden lämnat framstår därför som tillförlitliga. Hon har ingående förmått beskriva hela händelseförloppet och varför hon tillåtit Österberg att undersöka hennes kropp inkluderande hennes underliv, trots att hon först motsatt sig det sistnämnda. Målsäganden har, vilket förefaller rimligt, förklarat att

hon trott att Österberg agerat korrekt i sin egenskap av sjuksköterska. Rätten delar inte den uppfattning som Österberg hävdar gällande att alla patienter vid psykiatri skulle förstå vad en sjuksköterska får respektive inte får göra.

I våldtäktsmål bygger bevisningen, utöver parternas berättelser, inte sällan på att målsäganden efter händelsen berättat för andra personer som kan höras som vittnen. Det är då inte i egentlig mening utredning vilken tar sikte på den påstådda gärningen, eftersom vittnena inte har gjort några egna iakttagelser av själva händelsen. Sådana uppgifter kan emellertid utgöra ett indirekt stöd för målsägandens berättelse.

Målsäganden ska här samma kväll som påstådd händelse ägt rum ha haft kontakt med två vittnen, Linda Gillberg och Elsa Peltonen. Vad gäller underlaget för målsägandens skriftliga kontakter med dessa vittnen anser rätten inte något tala för att dokumentationen är manipulerad. Varken målsäganden eller vittnena förefaller vidare ha någon anledning att fara med osanning. Nämda skriftliga bevisning, liksom den övriga kommunikation som förekommit mellan målsägandena och vittnena, ger mycket starkt stöd åt målsägandens utsaga om att en medicinskt omotiverad undersökning utförd av Österberg ägt rum.

Österberg har för sin del lämnat en utsaga som mestadels synes innebära att han sökt understryka den egna kompetensen och lämpligheten för sin tidigare tjänst inom vården liksom att avsaknaden på stöd i journaler för att han gett målsäganden medicin eller andra vårdåtgärder ska ges betydelse för utgången i målet. Rätten instämmer, såvitt avser det sistnämnda, med vad Kristina Kihlström beskrivit gällande att en bristande signering inte behöver innebära att exempelvis en medicin inte delats ut. Det skulle också underförstått kunna finnas anledning för en vårdgivare som har planer på att begå sexualbrott mot en patient att avsiktligt underlåta att journalföra sina kontakter med denne.

Österberg har betonat det orimliga i att han skulle ha utsatt målsäganden för det som påstås i ett på avdelningen centralt beläget undersökningsrum dit andra anställda har nyckel. Mot detta har emellertid framkommit att det kvällstid är mindre aktivitet på avdelningen liksom att en Upptaget-skyld utanför dörren finns för att markera att rummet inte är tillgängligt för andra. Målsägandens uppfattning gällande huruvida Österberg haft möjlighet att låsa dörren från insidan kan inte medföra att tilltron till hennes övriga uppgifter faller. Det skulle teoretiskt

kunna förhålla sig så att Österberg från insidan endast försäkrat sig om att dörren gått i lås. Vad Österberg påstått förändrar således inte rättens bedömning gällande målsägandens tillförlitlighet. Rätten finner på ovan anförda skäl anledning tro på vad målsäganden uppgett om hur Österberg agerat mot henne.

Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt. En person kan däremot aldrig anses delta frivilligt om gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen.

Vad Österberg gjort mot målsäganden är inte samlag, men däremot en sexuell handling av annat slag som på grund av kränkningens allvar är jämförlig med samlag. Målsäganden har inte nekat honom utförandet av denna handling, varför den fråga rätten har att ta ställning till är om det föreläggat ett beroendeförhållande mellan Österberg och målsäganden. Endast i sådant fall kan Österberg dömas för våldtäkt, för det fall denne allvarligt missbrukat ett sådant förhållande.

Målsäganden har, på grund av sitt dåliga psykiska mående, befunnit sig på den psykiatriska avdelning där Österberg varit verksam som sjuksköterska. Det har ostridigt mellan dem enbart varit fråga om en relation mellan vårdpersonal och patient. Målsäganden har därvid varit beroende av Österbergs beslut kring behovsmedicinering och annan vård. Målsäganden får därför anses ha stått i beroendeställning till Österberg på det sätt som avses i bestämmelsen om våldtäkt. Genom att Österberg i sin egenskap av sjuksköterska har förmått målsäganden att delta i en undersökning genom att få denna att framstå som medicinskt motiverad, har han också allvarligt missbrukat nyss nämnda beroendeställning. Rätten finner utrett att Österberg får anses ha haft uppsåt till nödvändiga rekvisit. Han ska därför dömas för våldtäkt enligt vad åklagaren gjort gällande. Åtalet är således styrkt.

Skadestånd

Målsäganden har begärt skadestånd med 165 000 kr, varav 150 000 kr avseende för kränkning och 15 000 kr för sveda och värk. Därjämte har målsäganden yrkat ränta enligt lag. Österberg har bestritt det enskilda anspråket och inte vitsordat något belopp som i och för sig skäligt.

Österberg döms för våldtäkt och ska därför ersätta målsäganden för den skada han orsakat henne genom brottet. Vid våldtäkt har den skadelidande enligt schablon i praxis regelmässigt rätt till ersättning med 15 000 kr, vilket motsvarar en akut sjuktid på omkring sex månader. Rätten finner skäl att bifalla denna del av målsägandens yrkande.

Schablonersättningen för kränkning vid våldtäkt mot vuxna uppgår normalt till 100 000 kr. Rätten beaktar i höjande riktning att målsäganden, både med hänsyn till hur hon behandlats och i vilket känt psykiskt tillstånd hon därvid varit, befunnit sig i en utsatt situation samt att övergreppet skett av en person hon haft anledning att känna förtroende för och på en plats där hon borde fått känna sig trygg. Rätten menar dock att hon får anses skäligen tillgodogjord med en ersättning för kränkning om 120 000 kr.

Totalt ska således Österberg betala skadestånd till målsäganden med 135 000 kr jämte yrkad och lagenlig ränta.

Påföljd

Österberg förekommer med två avsnitt i belastningsregistret. Han dömdes senast den 17 februari 2022 av Hovrätten för Nedre Norrland i mål B 1875/21 för tre fall av våldtäkt till fängelse tre år sex månader. Österberg påbörjade verkställigheten av detta straff den 21 mars 2022. Han döms nu för ytterligare en våldtäkt. För våldtäkt är stadgat minst två års fängelse. Det rör sig emellertid om nyupptäckt brottslighet i förhållande till den tidigare domen. Därvid ska en särskild påföljd bestämmas, varvid rätten ska beakta att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Rätten får då också döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet När hovrätten bestämde påföljden i den tidigare domen tog rätten hänsyn till att Österberg antagligen skulle förlora sin anställning och bli av med sin legitimation.

Något annat än ett fängelsestraff kan på grund av gärningens art och straffvärde nu inte komma ifråga. Utöver tidigare ådömt fängelsestraff bestämmer rätten, med beaktande av ovan angivna omständigheter, särskilt påföljden till fängelse nio månader.

Övrigt

Österberg ska betala i lag föreskriven avgift till brottsofferfonden då det är stadgat fängelse för aktuellt brott.

Catrin Listad och Hanna Lindblom har begärt ersättning för sina uppdrag som målsägandebiträde respektive offentlig försvarare i målet. Rätten bedömer inledningsvis att vad Catrin Listad begärt är skäligt. Åklagaren har invänt mot Hanna Lindbloms yrkande såvitt gäller begärd ersättning för arbete. Rätten finner emellertid även Hanna Lindbloms ersättning, enligt arbetsredogörelse och övrig av Lindblom lämnad förklaring till mängden arbete, som skälig. Hanna Lindblom ska därutöver, enligt lämnat förhandsbesked, äga ersättning för sådana merkostnader som uppkommit till följd av att Lindblom haft sin verksamhet förlagd långt från Gävle. Kostnaderna ska utbetalas av allmänna medel och får, med hänsyn till att Österberg har att avtjäna ett längre fängelsestraff, stanna på staten.

Sekretessen avseende målsägandens identitet i förundersökning, inom stängda dörrar vid huvudförhandlingen samt i bilaga till domen ska med stöd av 21 kap 1 § och 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) alltjämt omfattas av sekretess.

4. Rätten

Rådmannen Niclas Eltenius samt nämndemän.

Digitalt signerad av rådmannen Niclas Eltenius

5. Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Gävle tingsrätt senast den 15 november 2022.

Överklagandet ska vara skriftligt. Gävle tingsrätt skickar det vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Prövningstillstånd i hovrätten

I hovrätten krävs prövningstillstånd. Det innebär att Hovrätten för Nedre Norrland först tar ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Gävle tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha.
3. Förklara varför du tycker att hovrätten ska ge prövningstillstånd.
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.

5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

6. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.

7. Skicka eller lämna in överklagandet till Gävle tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

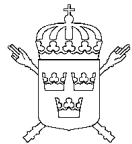
Gävle tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Hovrätten för Nedre Norrland skicka brev på det sättet.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Gävle tingsrätt eller Hovrätten för Nedre Norrland om du har frågor.

Gävle tingsrätt
B 440-22

GÄVLE TINGSRÄTT
H6

INKOM: 2022-06-15
MÅLNR: B 440-22
AKTBIL: 6

Stämningsansökan

Tilltalade

John Karl Emil Österberg (19930529-0752)
Företräds av advokat Hanna Lindblom.

Ansvaryrkanden m.m.

VÅLDTÄKT

5000-K47836-22

John Österberg har genomfört en sexuell handling med NN 4 som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag. NN 4 har inte deltagit frivilligt utan har förmåtts delta genom att Österberg påstått att handlingen varit medicinskt motiverad. Österberg har därigenom allvarligt missbrukat hennes beroendeställning till honom som patient. Den sexuella handlingen har bestått i att Österberg stoppat in ett eller flera fingrar i NN 4s slida. Det hände den 3 mars 2021 på Gävle sjukhus, Lasarettsvägen 5, Gävle kommun.

John Österberg begick gärningen med uppsåt.

Lagrum: 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 3 p brottsbalken

Målsägande

Sekretess NN 4

Åklagaren för ej talan
Företräds av advokat Catrin Listad.

Muntlig bevisning

1. Förhör med målsäganden **NN 4** att höras angående iakttagelser och upplevelser av den händelse såsom den beskrivs i gärningsbeskrivningen. I huvudsak till styrkande av de sexuella handlingarna och att de genomförts genom att målsäganden efter övertalning förmåtts uppfatta dem som medicinskt motiverade.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

2. Förhör med den tilltalade **John Österberg** som förnekar brott.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

3. Förhör med vittnet **Linda Gillberg**, att höras om sin långvariga bekantskap med målsäganden och särskilt om hennes kontakter med målsäganden på kvällen den 3 mars 2021, i huvudsak till styrkande av målsägandens allmänna trovärdighet och att hon den aktuella kvällen upprört och ingående berättat om den sexuella handlingen och att hon uppfattat den som medicinskt motiverad.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

4. Förhör med vittnet **Elsa Peltonen**, att höras om sin långvariga bekantskap med målsäganden och särskilt om hennes kontakter med målsäganden i början av mars 2021, i huvudsak till styrkande av målsägandens allmänna trovärdighet och att hon berättat om den sexuella handlingen samt uppfattat den som medicinskt motiverad.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

5. Förhör med vittnet **Kristina Kihlström**, enhetschef, att höras om schemaläggning och tjänstgöringslistor på aktuell avdelning, i huvudsak till styrkande att John Österberg tjänstgjort på eftermiddagen/kvällen den 3 mars 2021.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

6. Förhör med vittnet **Agneta Kristina Bratt**, att höras angående sina kontakter med och iakttagelser av målsäganden i januari 2022, till styrkande av när och hur målsäganden blev medveten om att fler än hon utsatts för sexualbrott av John Österberg samt vad målsäganden berättat om den sexuella handlingen och hennes reaktion på informationen.

Presentationsform: Förhör vid huvudförhandlingen.

Övrig bevisning

Skärmdump från Snapchat, framställt av målsäganden 210303. fu-prot s 7-8,

Skärmdump av sms-konversation mellan målsäganden och vittnet Linda Gillberg 210301-03, fu-prot s 9-21,

Journalanteckningar för målsäganden, fu-prot s 25-38,

Tjänstgöringslistor avseende John Österberg, fu-prot s 39-45,

Fotografier över brottsplatsen och närområdet, istället för syn, fu-prot s 49-76.

Handläggning

Följande personalia bör inhämtas: Personutredning.

Beräknad tidsåtgång för förhandlingen: cirka 1 och en halv dag.

Advokat Agnes Kelemen
 Advokat Hans-Olof Hedbom
 Advokat Erika Palmeby
 Advokat Jeanette Nickander Svedin
 Biträdande jurist Catrin Listad

Till Gävle tingsrätt <i>Endast per e-post</i>	GÄVLE TINGSRÄTT H6
	INKOM: 2022-09-23 MÅLNR: B 440-22 AKTBIL: 38

Mål nr B 440-22

Åklagarkammaren i Örebro ./.. John Österberg
 angående våldtäkt

I egenskap av ombud och målsägandebiträde för Sekretess får jag för hennes räkning inkomma med följande.

Yrkanden

Sekretess, som biträder åtalet, yrkar att tingsrätten ska förplikta John Österberg att till henne utge skadestånd med 165 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 3 mars 2021 till dess full betalning sker.

Yrkat belopp fördelar sig enligt följande

- 150 000 kr avser ersättning för kränkning, och
- 15 000 kr avser ersättning för psykiskt och fysiskt lidande av övergående natur (sveda och värk).

Grunder m.m.

Sekretess har utsatts för brott i enlighet med åklagarens gärningsbeskrivning. Gärningen har inneburit en allvarlig kränkning av hennes personliga integritet varför kränkningersättning ska utgå med yrkat belopp. Gärningen har därtill gett upphov till psykiskt och fysiskt lidande av övergående natur under den akuta sjukdomstiden.

Bevisning

Sekreteress åberopar samma bevisning som åklagaren, även till styrkande av skäligheten av yrkat skadestånd.

Övrigt

Fullmaktskopia bifogas. Originalet inges i samband med huvudförhandlingen.

Gävle den 22 september 2022.

Erika Palmeby på uppdrag av Catrin Listad

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se